

Faig Nusrat Baghirov

"Azerbaycan Servetini Türkiye'ye Emanet Etti"

Issue'yu Oran semtinde bulunan rezidansında misafir eden Azerbaycan Türkiye Büyükelçisi Faig Nusrat Baghirov ile Azerbaycan-Türkiye arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkileri çok geniş bir yelpazede değerlendirdiğimiz keyifli bir söyleşi yaptık. Topraklarında bulunan petrol ve doğalgaz gibi yer altı zenginliklerini işlemeye başlamasıyla hızla gelişen Azerbaycan'ın, enerji projelerinin tamamında önceliği Türkiye'ye ve Türk şirketlerine verdiğini belirten Büyükelçi Baghirov, "Azerbaycan servetini Türkiye'ye emanet etti" dedi.

Röportaj: M. Ferhat YÜKSEL

Fotoğraf: Hüseyin DURMUŞ

Evli ve iki çocuk babası Faig Nusrat Baghirov, 2010 yılından bu yana Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi olarak görev yapıyor. Azerbaycan Devlet Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu olan Baghirov, Moskova'da Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi'nde 2 ay süren bir eğitimin ardından Sovyetler Birliği'nin Libya'daki Trablus Büyükelçiliği'ne atanmış. 1991 yılında Azerbaycan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı'nda kariyerine devam eden Baghirov 1996-2000 yılları arasında Türkiye'de konsolos ve birinci sekreter olarak bulunmuş. Büyükelçi olarak ilk görev yeri 2004-2010 yılları arasında Kahire olan Baghirov, dört yıldır da Azerbaycan'ın Türkiye Büyükelçisi unvanıyla kariyerini sürdürüyor.

Genel hatlarıyla Türk-Azeri ilişkilerinden ve bu ilişkilerin temelini oluşturan değerlerden bahsedersiniz? Türkiye ve Azerbaycan nasıl 'kardeş ülke' oldu?

Azerbaycan ile Türkiye arasında var olan ilişki eşsizdir ve iki ülke hem devlet hem halklar seviyesinde birbirine kültürel, ekonomik, tarihi açılarından eş benzeri görülmemiş şekilde sınıksız bağlıdır. Bu güçlü ve gurur veren bağlar sayesinde Türkiye ve Azerbaycan dünyaya örnek olmaktadır. Bu ilişkiler çok eskilere, hatta yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. 70 yıllık Sovyetler Birliği döneminde geçici olarak Azerbaycan ve Türkiye ilişkilerinde bir kopukluk olmuş olsa bile halklarımızın birbirine olan sevgisi ve muhabbeti bugüne kadar kaybolmadan taşınmıştır. Bu dönemde yaşanan özlem, Azerbaycan'ın ünlü şairleri Hüseyin Cavit'in, Ahmet Cavad'ın, Bahtiyar Vahapzade'nin şiirlerinde olduğu gibi birçok Azeri aydınının Türkiye'den bahsetmesi, Türkçülüğü vurgulaması, her şeye rağmen temellerin ne kadar sağlam olduğunun da göstergesidir. Biz, Azerbaycan Devlet Başkanı Sayın Haydar Aliyev'in de her zaman dediği gibi, 'tek millet ve iki devletiz'.

ENERJİ GÜVENLİĞİ SAĞLANACAK

Türkiye ile Azerbaycan arasında enerji alanındaki işbirliği, projeler ve varsa gelecek planları nelerdir?

Yakın zamanda, bizim 'Asrın Mukavelesi' dediğimiz, 1994 yılında içerisinde Türkiye'nin de olduğu, Azerbaycan'ın uluslararası büyük şirketlerle imzaladığı enerji antlaşmasının 20'nci yıl dönümünü kutladık. 'Asrın Mukavelesi' ile, Hazar Denizi'ndeki kısmı da dahil olmak üzere, Azerbaycan topraklarında bulunan petrol ve doğalgaz gibi yer altı zenginliklerinin çıkartılması ve işlenmesinin önü açılmıştır. Bu tarihten sonra Azerbaycan'ın ekonomisi ve diğer alanlardaki hayat hızla değişmeye başlamıştır. Azeri enerjisi konusunda Türkiye önemli bir rol üstlendi ve Azerbaycan kendi servetlerini Türkiye'ye emanet etti. Bu, Türkiye'nin Azerbaycan enerji politika ve planlarında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu gösteriyor. Türkiye'nin Azerbaycan ile olan enerji konusundaki ilişkilerinde özellikle Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı'nın inşaatı ve Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı büyük bir öneme sahiptir. Artık Azerbaycan'da çıkarılan petrol ve doğal gaz, Türkiye üzerinden diğer ülkelere ihraç ediliyor. Türkiye burada büyük bir rol oynuyor. Özellikle, 2012 yılında Azerbaycan ve Türkiye arasında alınan bir karar ile, Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı'nın (TANAP) yapılması ile Azerbaycan kendi enerji güvenliğini sağlarken,

Türkiye'nin ve Avrupa'nın da enerji güvenliğinin sağlanmasına önemli katkıda bulunmuştur. TANAP projesi hem siyasi hem ekonomik açıdan tamamen Azerbaycan ve Türkiye'nin öz kaynakları ve gücüyle gerçekleşmiştir. TANAP başta olmak üzere enerji projelerinin tamamında öncelik Türkiye'ye ve Türk şirketlerine verilmiştir. Geçtiğimiz ekim ayının 15'inde bu boru hattının yapımında kullanılacak olan boruların yüzde 80'inin Türk sanayicilerden temin edileceği hususunda bir protokol imzalanmıştır. Özetlersek, Türkiye bu projenin inşaat aşamasından teslimine kadar kazanç sağlayacaktır.

EGE BÖLGESİNE DEV YATIRIM

Enerji alanında gelecek için planlanan projeler var mı?

Birçok proje var, fakat bunlardan en önemli olanı, İzmir Aliğa bölgesinde inşaatı hızla devam eden büyük petrol rafinerisidir. Aynı bölgede bulunan ve Türkiye'nin büyük ve önemli tesislerinden olan PETKİM, Azerbaycan'ın finansmanı ile son teknoloji ile donatılarak yenileniyor. Yıllar boyu Türkiye'de petro-kimya ürünlerinin üretilmesi ve işlenmesinde başrolü oyanayan PETKİM'in Türkiye için önemi çok büyük. Buna ek olarak, o bölgede PETLİM konteyner limanı inşa edilecek. Bu liman hem rafineri için hem de Ege Bölgesi, özellikle İzmir için yapılan bir liman. Bu liman Ege Bölgesi'ne her anlamda büyük katkılar sağlayacak. Ayrıca, yine tamamı Azeri finansmanı ile İzmir Aliğa bölgesinde bir rüzgar enerjisi tesisi kurulacak. Şu ana kadar Aliğa bölgesine toplam 6 milyar dolar tutarında sermaye aktarılmıştır. 2018'e kadar sadece Aliğa bölgesindeki projelere toplamda 20 milyar dolarlık sermaye aktarılmış olacak. Yine bu yatırımlar sayesinde de Azerbaycan Türkiye'ye direkt yatırım yapan ülkeler sıralamasında birinci sıraya oturmuş olacak. Az önce bahsettiğim Asrın Mukavelesi ile başlayan dönem sayesinde bugün Azerbaycan, dış ülkelere yatırım yapan, sermaye aktaran ülke olmuştur. Bu ülkelerin başında da kardeş Türkiye gelmektedir ve biz bu konuya çok önem veriyoruz.

DOSTLUĞUN DEMİR HALKALARI

Yapımı 2015'te tamamlanacak olan Bakü- Tiflis-Kars Demiryolu'nun iki ülke için önemi nedir ve ne gibi faydalar sağlayacaktır?

Azerbaycan ve Türkiye arasında tek bir sınır kapısı var ve o da Nahçıvan. Nahçıvan'ı Azerbaycan'a bağlayan topraklarımız zamanla eski Sovyetler Birliği tarafından Ermenistan'a verildiği için, Azerbaycan'ın Türkiye ile karayolu bağlantısı kesilmiştir. Bu sebeple iki ülkenin karşılıklı talebi üzerine bu demiryolu projesinin gündeme gelmiştir ve çok önemlidir. Çünkü bugün Türkiye'den Azerbaycan'a gelen her şey karayolu ile ulaştırılıyor ve karayolunun maliyeti de çok yüksek. Bu maliyetler gelen ürünlerin fiyatlarına da yansıyor. 2015'in ortalarında açılışı yapılacak olan proje sayesinde yük ve yolcu taşınması dışında Türkiye, Azerbaycan üzerinden diğer Türk dili konuşan ülkeler coğrafyasına ve Çin'e de bağlanacak. Biten Marmaray Projesi ile de Çin, Azerbaycan ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlanacak. Bu proje, dostluğumuzun ve kardeşliğimizin demir halkalarla bağlanmasının projesi ve simgesidir.

Azerbaycan'ın Kafkasya'daki bölgesel politikası nedir?

Azerbaycan'ın dış siyasetinin temelini Kafkasya'da barışın, istikrarın, hukukun, iş birliğinin hakim olması gibi değerler oluşturmaktadır. Tüm dünya ülkeleri ile çok iyi ilişkilerimizin olması, ama özellikle bölgemizdeki diğer ülkelerle ilişkilerimizin iyileştirilmesi, sağlam temeller üzerine kurulması, güçlü bir ekonomik birlik kurulması bizim dış siyasetimizin vizyonudur. Attığımız her adım bu vizyon dahilindedir. Az önce saydığımız enerji, demiryolu ve diğer sayamadığımız projeler de Azerbaycan'ın bölgeye ve refahına verdiği önemi göstermektedir.

TÜRKİYE HAKLININ YANINDA

Karabağ sorunu ile ilgili yorumlarınızı ve Türkiye'nin bu süreçteki önemi ile ilgili görüşlerinizi alabilir miyiz?

Bölgenin bir numaralı problemi Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ sorunudur. Bu ihtilaf

çözümüne ulaşmadan bölgede huzur ve istikrardan bahsetmek mümkün değil. Ermenistan izlediği işgalci siyaset sebebiyle, az önce bahsettiğimiz dünya çapındaki projelerden mahrum edilmiş ve iştirak edememe durumuna gelmiştir. Bakın bugün Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si işgal altındadır. Azerbaycan Türklerine karşı Hocalı'da dünyanın gözü önünde katliamlar yapıldı. Bunun için arşivlerin araştırılmasına gerek yok. Bugün hala bu katliamları yaşamış birçok insanımız hayatta. 1 milyon 100 bin insanımız göçmen durumunda ve tüm bunlara rağmen Azerbaycan bölgede barışın, refahın, istikrarın sağlanmasına çok büyük bir önem veriyor. Sovyetler Birliği'nin çökmesinden bu yana bölgede istikrarın, huzurun, barışın tesis edilememesinin tek sorumlusu Ermenistan ve onun izlediği işgalci siyasettir. Türkiye, kardeş ve dost ülke olarak bu meselenin başından beri hep destek olmuştur. Çünkü Türkiye, sadece Azerbaycan olduğu için değil, aynı zamanda haklının da arkasındadır. Bu sınır kapıları, işgal edilen Azerbaycan toprakları yüzünden kapanmıştır. Türkiye, işgalin sonlandırılması durumunda net olarak bu kapıların açılacağını söylüyor.

Hiçbir şekilde topraklarının işgal altında kalmasını kabul etmeyecek olan Azerbaycan, bölgenin geleceği, barış, istikrar ve huzur adına bu konuyu, dünya ülkelerinin de yardımıyla ve barışçıl yollardan çözmek istiyor. Ermenistan ise buna yanaşmıyor, istemiyor. Azerbaycan da toprakları işgal altındayken barışamaz ve barışmayacaktır.

Azerbaycan Orta Doğu'da yaşanan olaylardan nasıl etkileniyor?

Orta Doğu'da yaşanan olaylardan bölge işbirliği etkilendiği için doğal olarak Azerbaycan da etkileniyor. Azerbaycan için Türkiye aracılığıyla Orta Doğu'daki ülkelerle işbirlikleri yapılması yönünde çok büyük imkanlar var. Bu olaylar yaşanırken bu işbirliği imkanları sınırlanmıştır. Biz Orta Doğu'nun bir an önce huzur ve barışa kavuşmasını arzu ediyoruz.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olması halinde, Azerbaycan ile ilişkilerine ne tür yansımaları olur?

Bu noktada Türkiye'nin kendi çıkarlarına bakmamız lazım. Türkiye için avantajlı olan ne ise Azerbaycan da onu ister. Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasının ilişkilerimizi üzerinde herhangi bir etkisi olmayacaktır. Türkiye'nin AB'ye dahil olmasının Türkiye'den çok AB'ye faydası olacaktır. 2008'den bu yana dünyada ve özellikle Avrupa'da finansal krizler yaşandı. Bu krizlerden en az zararlı çıkan ülkelerden biri Türkiye oldu. Türkiye ekonomisi son 12 yılda gerçekten çok ve hızlı büyüdü. Ben Türkiye'de bundan 14 sene öncede görev yaptığım için, eski dönem ve bugün arasındaki farkı net bir şekilde görebiliyorum. Bu pozitif ekonomik gelişmeler AB ekonomisine de büyük bir katkı sağlıyor. Türkiye bir Avrupa ülkesi ve Avrupa'ya yaptığı katkı çok büyüktür. Avrupa'nın bunu değerlendirmesi gerekiyor. Avrupa Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasını Türkiye'den daha çok istemelidir.

Geçtiğimiz yıllarda AB, Azerbaycan'a da ortak üyelik teklifinde bulunmuştur. Azerbaycan bu teklifi değerlendirdi ve kabul etmedi. Daha sonra AB ile Stratejik Ortaklık istediğimizi ve imzaya hazır olduğumuzu belirttik.

HEDEF 20 MİLYAR DOLAR

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki ticari ilişkiler bugün ne seviyededir? İkili ticaretimizin geleceği ile ilgili vizyonunuz nedir?

Türkiye ile var olan ticari ilişkilerimiz, kültürel, siyasi ve diğer alanlardaki ilişkilerimiz gibi üst seviyede değil. Toplam ticaret hacmimiz 5 milyar dolar civarındadır. Maalesef bu seviye, iki ülkenin güçlü ilişkilerini yansıtmıyor. Son gerçekleşen Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı'nda bu konu her yönüyle konuşuldu ve 2023'e kadar toplam ticaret hacmimizi 20 milyar doların üstüne çıkarma kararı alındı. Bu hedefe ulaşmak için imkanımız ve potansiyelimiz var. Az önce bahsettiğimiz büyük projelerin tamamlanması ile bu rakamlara rahatlıkla ulaşabiliriz.

Türkiye'deki Azerbaycan yatırımlarının sayısı, miktarı ve odaklandığı sektörlerden bahseder

misiniz?

Devlet yatırımlarımız dışında, resmi rakamlara göre bin 500 civarında Azerbaycanlı iş adamı ve özel şirket Türkiye'de faaliyet göstermektedir. Azerbaycanlı iş adamı ve yatırımcılar, yakın zamanda mütakabiliyet yasasının (yabancıların Türkiye'de mülk edinmesini engelleyen yasa) kaldırılmasıyla özellikle turizm ve inşaat sektörlerine yoğunlaştılar.

Azerbaycan pazarı Türk iş adamlarına ne tür fırsat ve avantajlar sunabilir?

Türk iş adamları Azerbaycan'da kendilerini evinde gibi hissediyor, dil ve diğer konularda da herhangi bir sıkıntı yaşamıyor. Yabancı yatırımcılar için devletimizin sağladığı çok avantajlı ve güzel teşvikler var. Şirket kurulması 'Vahid Pencere' dediğimiz sistem ile maksimum 48 saat içinde Vergiler Bakanlığı'nda bulunan tek bir bankoya başvurularak gerçekleştiriliyor. Bu avantajlar sayesinde bugün Azerbaycan'da 5 bine yakın Türk iş adamı ve firma, özellikle gıda ve inşaat sektörlerinde iş yapmaktadır.

11'inci Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Ermenistan ziyareti ile iki ülke arasında yaşanan gerilim ve kırgınlık bugün de devam ediyor mu?

2010 yılında gerçekleşen bu olay, Azerbaycan ve Türkiye arasındaki bu köklü ilişkiler için bir sınav olmuştur. Bu sınavın üzerinden 4 yıl geçti ve bugün Azerbaycan-Türkiye ilişkileri altın çağını yaşamaktadır. Bu da ilişkilerimizin çok büyük başarıyla bu sınavı verdiğinin göstergesidir. Bu vesileyle tüm dünyaya bu ilişkilerin dünya üzerinde bir eşinin daha olmadığını tekrar ispat etmiş olduk.

"BENİ KATLETTİLER DİYEN MİLLET 20 YIL ÖNCE KATLIAM YAPTI"

Ermeni soykırımı iddialarına Azerbaycan'ın bakış açısı nedir?

Ermeni meselesi konusunda Azerbaycan her daim Türkiye'nin yanında olmuştur. Her yıl Ermenistan Cumhuriyeti, Ermeni lobileri bu sözde soykırımı dünya kamuoyunda gündeme getirdiğinde, bu konu Azerbaycan kamuoyunda da gündeme geliyor. Türkiye ve Azerbaycan, daha 20 yıl önce dünya kamuoyunun gözü önünde Ermeni işgali sırasında gerçekleşen katliamı da gündeme getirmelidir. Bu her vicdanın ve insanın borcudur. Bu sözde soykırımların tartışılmasının esas karşıt noktası, şu anki Azerbaycan toprakları üzerindeki işgalden konuşmaktır. Bugün beni katlettiler diyen bir milletin, daha 20 yıl önce katliam yaparak işgalci devlet olduğu gerçeği var. Türkiye bunu dile getirerek, bu uydurma iftira ve sözde soykırım olayının önünü alması gerekiyor.

Bakın Türkiye'nin doğusunu kazsanız, araştırırsanız, Türk müslümanlarına ait toplu mezarlar bulacaksınız. Biz Azerbaycan'da Guba'da toplu mezarlar bulduk. 1918 senesinde Nuri Paşa Azerbaycan'a ulaştığında, Ermenilerin yaptığı katliamlar yaşanıyordu. O dönemde 300 bin insan katledildi. Bunların kanıtı ve belgeleri de mevcut. Ama daha hiç toplu Ermeni mezarı bulunmadı. Bu sözde katledilen, soykırım yapılan milyonlarca Ermeni'nin mezarı nerededir? Çok ilginç... Fransa'da yasalaştırılmak istenen bu sözde Ermeni soykırımını inkar edenlere hapis cezasını öngören yasa tasarısının reddedilmesi için Azerbaycan ve Türk diasporaları da birlikte ve çok ciddi bir şekilde çalışmışlardır. Bizim birlikte yaptığımız bu çalışmalar sayesinde bu yasa tasarısı Fransa Senatosu'ndan geri dönmüştür.

2015'te Bakü'de birincisi gerçekleştirilecek olan Avrupa Olimpiyatları'ndan bahsedebilir misiniz?

Kasım ayının ortasında, Birinci Avrupa Oyunları'nın Türkiye'deki tanıtım etkinliğini, Azerbaycan First Lady'si Mehriban Aliyeva'nın da katılımı ile İstanbul'da Çırağan Sarayı'nda gerçekleştirdik. Mehriban Aliyeva bu organizasyona bizzat rehberlik etmektedir. Olimpiyat Oyunları Avrupa kıtasında bulundu, ilk defa orada gerçekleştirildi ve gelişti. İlginçtir, Avrupa'da ortaya çıkan bu oyunlar, tarih boyunca Avrupa Olimpiyat Oyunları olarak hiç düzenlenmedi. Bakü'de birincisi gerçekleştirilecek olan bu organizasyona 20 spor dalında 6 binden fazla sporcunun katılması bekleniyor. Şu anda Azerbaycan büyük bir şantiye alanı gibi. Olimpiyatlar için gereken tesisler ve

statların inşasına hızla devam ediliyor. 1 Şubat'ta bu inşaatlar tamamlanacak ve mayıs ayına kadar testler yapılacak. Haziran ayında bu tesisler oyunlar için hazır hale gelecek. Azerbaycan, her zaman yaptığı gibi bu oyunları izlemek amacıyla ülkemizi ziyaret edecek olan misafirlerimize kendi misafirperverliğini gösterecektir.

Azeri ve Türk Kültürlerinin ortak özellikleri nelerdir?

Ortak kültürel özelliklerimiz sayamayacağımız kadar çok. Fakat kısaca özetlersek; dinimiz, dilimiz , kültürümüz, tarihimiz, örf ve adetlerimiz bir ve zaten bizi birleştiren öğeler de bunlar. Bu saydıklarım iki halkın iletişiminin de esasını teşkil ediyor.

"ENERJİ BULABİLİRSEM TENİS OYNUYORUM"

Yoğun temponuzdan geriye kalan vakitlerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Her insan gibi benim de hobilerim var tabiki, ama maalesef son zamanlarda iş hayatımın yoğunluğundan dolayı pek zamanım olmuyor. Eğer zaman ve enerji bulabilirsem tenis oynuyorum. 1973'de Bakü'de gerçekleştirilen tenis şampiyonasında üçüncülük elde etmişim. Tenis çok enerji ve efor sarf ettiğiniz bir spor. Bunun dışında dinlenmek ve stres atmak için müzik dinlemeyi tercih ediyorum. Özellikle 70'ler ve 80'ler pop müziği dinlemekten büyük keyif alıyorum.

İZMİR, BAKÜ'YE BENZİYOR

Türkiye'de bugüne kadar gördüğünüz yerler içinde en çok nereye beğendiniz?

Türkiye'nin her tarafı güzel ve seçim yapmak çok zor. Türkiye'nin birçok şehrinde bulundum. Bunların arasında İzmir, en beğendiğim şehir diyebilirim. İzmir, Bakü'ye benzediği için bende farklı bir yeri var. Mersin ve Gaziantep de sevdiğim diğer iki şehirdir. Özellikle uzun yıllar Mısır, Libya, Irak gibi Arap coğrafyasında yaşadığımdan, Antep bana Arap coğrafyasının mutfağını, zengin kültürünü, atmosferini anımsatıyor ve zengin tarihi ile de çok özel bir şehir.

Bir diplomat olarak, baba ve eş olmak nasıl bir tecrübe? Ailenizle birlikte Ankara'da daha çok ne tür aktivitelerle vakit geçiriyorsunuz?

İşim açısından beni zorlayan bir durum yok, çünkü bu mesleği isteyerek seçtim. Aslında bu mesleği seçerken ileride ailemi ve aile hayatımı nasıl etkileyeceğini hiç düşünmemiştim. Bizim mesleğimizde en zor anları ve duyguları ailelerimiz yaşıyor. Yurt dışında görev yaptığımız için aileniz, akrabalarından, doğup büyüdüğü şehirden, dostlarından uzak kalıyor. Çocuklarınızın eğitiminde farklılıklar oluşuyor. Tüm bunlara rağmen, ailece devletimizi temsil edebilmek çok onur ve gurur verici. Ailem ile birlikte, havalar güzel olursa, Gölbaşı, Kızılcahamam gibi Ankara yakınlarındaki doğal güzellikleri ve ilçeleri geziyoruz.